

ANTALYA GERİ GÖNDERME MERKEZİ TAKİP ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2025/13

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 8/4/2025 tarihli ve 2025/197 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	3
A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler.....	3
B. Merkez Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	5
A. Merkeze Kabul ve Yerleştirme	5
B. Fiziksel Koşullar	5
C. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri.....	7
D. Beslenme.....	9
E. Sağlık ve Psikososyal Servis Hizmetleri.....	10
F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal ve Sportif Faaliyetler ile Dış Dünya ile İletişim	12
G. Güvenlik	14
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	14
A. Değerlendirme	14
B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler	15
C. Tavsiyeler.....	24
1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	24
2. Antalya Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye	26
3. Antalya Barosuna Yönelik Tavsiye.....	26
4. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiye	26

KISALTMALAR

CPT	: Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesi
EKG	: Elektrokardiyogram
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
vb.	: Ve benzeri
YTS	: Yabancı Terörist Savaşçı

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'ın 1'inci maddesine göre Protokol'ün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Geri gönderme merkezleri, kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı ya da koruma altına alındığı yerlerden birisi olup geri gönderme merkezlerinin temel dayanağı 11/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda yer almaktadır. Kanun'un *“Geri Gönderme Merkezleri”* başlıklı 58'inci maddesinde; *“(1) İdari gözetime alınan yabancıların geri gönderme merkezlerinde tutulacağı, (2) Geri gönderme merkezlerinin İçişleri Bakanlığı tarafından işletileceği, Bakanlığın kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işlettirebileceği, (3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği”* hükümleri yer almaktadır.

5. 22/4/2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşlettirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik’in 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine göre geri gönderme merkezi; *“idari gözetim altına alınan yabancıların barındırılmaları ve kontrol altında tutulmaları amacıyla kurulan ve doğrudan işletilen veya kamu kurum ve kuruluşlarıyla, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yapılarak işlettirilen merkezleri”* ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin bulundukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda geri gönderme merkezlerine ziyaretler düzenlemek TİHEK’in görev ve yetki alanı kapsamındadır.

7. Anılan görevin icrası kapsamında 13-14/6/2024 tarihlerinde Antalya Geri Gönderme Merkezine¹ **habersiz bir takip ziyareti** gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... ve ..., Uzman Psikolog ... ile Kurumumuzun talebi üzerine Antalya Valiliği tarafından görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

8. Ziyaret, Merkez İdaresi ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Ön görüşmede, Ziyaret Heyeti tarafından ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiş; İdareden Merkezin işleyişi, mevcut durumu, personel ile Merkezde barındırılan yabancılar hakkında bilgiler edinilmiştir. Ön görüşmenin ardından ilk kabul alanı, emanet eşya odası, sağlık servisi, avukat görüşme odaları, kütüphane, oyun alanı, kantin, yemekhane gibi ortak alanlar yerinde incelenmiş; Ziyaret Heyeti tarafından İdarenin dahli olmadan belirlenen yabancılar ile Merkez personeli bulunmaksızın heyet hâlinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen yabancılarla, TİHEK ve UÖM görevi hakkında genel bilgiler verilmiş; ziyaretin amacı, kapsamı ve kişisel verilerin gizliliği korunarak ziyaret neticesinde bir rapor hazırlanacağı açıklanmıştır. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşarak tavsiyelerin takip edileceği bilgisi verilmiş olup ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

¹ Bundan sonra kısaca Merkez olarak ifade edilecektir.

9. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 21/5/2024 tarihli ve 2024/229 sayılı kararı ile Başkanlık Makamının 31/5/2024 tarihli ve 37449 sayılı olurlarına istinaden 13-14/6/2024 tarihlerinde Antalya Geri Gönderme Merkezine gerçekleştirilen takip ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Merkez Hakkında Genel Bilgiler

10. Merkez, 25/3/2017 tarihinde faaliyete başlamıştır.

11. Şehir merkezine uzaklığı 12 kilometre olan Merkeze toplu taşıma ile erişim sağlanabilmektedir.

12. Merkez, 2304 metrekare açık alan üzerinde 3606 metrekare kapalı alanda hizmet vermektedir.

B. Merkez Personeli

13. Merkezde 30’u kadın, 98’i erkek olmak üzere toplam 132 personel görev yapmaktadır.² Personelin ünvan ve sayılarına dair bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

ÜN VAN	PERSONEL SAYISI
Müdür	1
İl Göç Uzmanı	3
İl Göç Uzman Yardımcısı	1
Hekim	1
Psikolog	2
Sağlık Personeli	2
Gıda Mühendisi	2
Avukat	1

² Merkezde çalışan 1 gıda mühendisi, 1 psikolog, 3 tercüman ve 1 teknik personel “Düzensiz Göçmenlerin Yönetimi, Kabulü ve Barınması Konusunda Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün Desteklenmesi Projesi” kapsamında görev yapmaktadır.

Memur	1
Veri Hazırlama ve Kontrol İletmeni	2
Tercüman	3
Teknik Personel	1
Polis Memuru	10
Güvenlik Personeli	33
Jandarma Personeli	58
Temizlik Personeli	9
Hizmetli	1
Şoför	1
TOPLAM	132

14. Merkezde Arapça, Farsça ve Rusça dillerinde tercümanlık hizmeti sağlanmaktadır.

15. Merkezde görev yapan özel güvenlik personeline, Merkez psikologları tarafından insan hakları, öfke kontrolü ve etkili iletişim eğitimi verilmiş ayrıca idari bürolarda çalışan personele insan hakları eğitimi verilmiştir.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

16. Merkezde ziyaret tarihinde 39 farklı uyruktan³ toplam 212 yabancı barındırılmaktadır. Bu yabancıların 157'si erkek, 51'i kadın ve 4'ü çocuktur. Merkezde 6 aile bulunmaktadır.

17. Merkezde 65 yaş üstü yabancı, engelli yabancı, hamile/emziren kadın ve refakatsiz çocuk bulunmamaktadır.

18. Merkezde 6 yabancıнын astım, diyabet veya yüksek tansiyon rahatsızlıklarının olduğu bildirilmiştir.

19. Merkezde yabancı terörist savaşçı (YTS) olduğundan şüphelenilen 40 yabancı bulunmaktadır.

20. Merkezde ortalama kalış süresi 32 gün olup 6 aydan fazla kalan yabancı sayısının 30 olduğu bildirilmiştir.

³ Merkezdeki yabancıların 29'u Suriye, 39'u Afganistan, 27'si İran vatandaşı olup diğer uyruklardan 117 yabancı bulunmaktadır.

21. Merkezde son 1 yıl içinde idari gözetime alternatif tedbirler uygulanarak serbest bırakılan yabancı sayısının 673 olduğu, 2024 yılı başından ziyaret tarihine kadar olan süreçte ise bu sayının 182 olduğu bilgisi verilmiştir.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Merkeze Kabul ve Yerleştirme

22. Merkezin yabancı kabul bölümünde 2 adet arama kabini bulunmaktadır. Merkeze kolluk görevlileri refakatinde getirilen yabancının cinsiyet durumu gözetilerek arama kabinde üst araması yapıldığı ve X-Ray cihazından geçirildiği İdarece belirtilmiştir. Yabancılarla gerçekleştirilen görüşmelerde arama esnasında insan onuru ile bağdaşmayacak bir tutum veya davranışta bulunulduğuna dair bir şikâyet alınmamıştır.

23. Merkeze kabulü gerçekleşen yabancıların, arama işleminden sonra kimlik bilgilerinin sisteme kaydedildiği, fotoğraf kaydının yapıldığı, parmak izi sorgulandığı, sevk eden kurumun düzenlediği evrakların kontrolünün yapıldığı belirtilmiştir.

24. Kabul bölümde erkek ve kadın yabancılar için ayrı ayrı düzenlenmiş 2 adet valiz odası ve 1 adet kasa odası bulunmaktadır. Üst aramasında kişilerin üzerlerinde bulunduğu tespit edilen değerli eşyaların emanet defterine kayıt edildikten sonra kamera ile izlenen kasa odasında bulunan kilitli dolaplarda saklandığı ifade edilmiştir. Emanet kayıt defteri ile kasalarda bulunan değerli eşyaların karşılaştırması yapılmış, kayıtların düzenli bir şekilde tutulduğu ve eşyaların özenli bir şekilde saklandığı görülmüştür. Valiz odasında ise yabancıların valizlerinin numaralandırıldığı ve bu numaranın diğer eşinin yabancıya da verilerek muhafaza edildiği görülmüştür.

25. İdare tarafından, yabancıların odalara yerleştirilmelerinde; cinsiyet, uyruk, özel ve hassas durumlar göz önüne alınarak işlem yapıldığı belirtilmiştir. YTS şüphelisi olan yabancıların ise diğer yabancılarla bir arada tutulduğu görülmüştür.

26. Merkezin ortak alanlarında adli yardıma başvuru yolları, gönüllü geri dönüş işlemleri ve Merkezde uyulması gereken kurallara ilişkin farklı dillerde⁴ hazırlanmış bilgilendirici afişlerin olduğu görülmüştür.

B. Fiziksel Koşullar

⁴ Afişler Türkçe, Arapça, İngilizce, Rusça, Farsça ve Urduca dillerinde hazırlanmıştır.

27. Merkez binasının 3 katlı olduğu ve 2 bloktan oluştuğu, bloklarda yabancıların barındırıldığı toplam 4 bölümün bulunduğu, bölümlerden 1'inde kadın ve çocukların kaldığı, Merkezin her 3 katında da idari ofisler olduğu, yabancıların barındığı kısımlar ile idari kısımları ayıran korunaklı bir kapı ile demir parmaklıkların mevcut olduğu görülmüştür.

28. Merkez girişinde engelli rampası bulunduğu ve bekleme salonunda 1 adet tekerlekli sandalyenin hazır bulundurulduğu görülmüştür.

29. Merkezde ortak alan olarak havalandırma alanları, televizyon izleme alanları, yemekhaneler ve ibadethaneler bulunmaktadır.

30. Merkezde, 20 tanesi 6 kişilik, 4 tanesi 12 kişilik olarak planlanmış ve ranza tipi yatak sistemi olan 24 oda bulunmaktadır. 6 kişilik odaların büyüklüğü 24 m², 12 kişilik odaların büyüklüğü ise 48 m²'dir.

31. İdare tarafından Merkez kapasitesinin 168 olduğu, yoğunluk durumuna göre yatak sayısının 250'ye çıkarılabildiği belirtilmiştir. Yabancıların kaldığı bazı odalarda yere serilmiş yataklarda yatan yabancıların olduğu görülmüştür.

32. Her odada 2 tuvalet ve 1 banyo olduğu görülmüştür. Tuvalet ve banyoların bulunduğu alanların bazılarının tavanlarında akmalar olduğu, bazı muslukların çalışmadığı, bazı banyolarda ise duş başlıklarının olmadığı görülmüştür. Yabancılar tarafından yaşama alanlarında ayna bulunmaması nedeniyle kendilerini göremedikleri ifade edilmiş ve ayna talebinde bulunulmuş, bu talep İdareye iletilmiştir. İdare tarafından banyolara kırılmaz malzemeden yapılmış ayna asılabileceği ifade edilmiştir.

33. Merkezde engelli kullanımına uygun olarak düzenlenmiş bir odanın bulunmadığı görülmüştür. Öte yandan yabancıların barındırıldığı katlarda 1'er adet seyyar tuvalet bulunduğu bilgisi paylaşılmıştır.

34. Odalarda prizlerin yabancılar tarafından sökülmüş olduğu ve kabloların dışarıda olduğu görülmüştür. Yabancılar tarafından, kendilerine çakmak verilmediği ve sigaralarını yakabilmek için bu kabloları kullandıkları ifade edilmiştir. İdare tarafından ise güvenlik sebebiyle yabancılara çakmak verilmediği, yabancıların çakmağa katlarda bulunan güvenlik personeli vasıtasıyla ulaşabildiği ifade edilmiştir.

35. Odalarda acil durum butonları bulunmamakta olup görüşülen yabancılar tarafından acil durumlarda kattaki güvenlik görevlileriyle iletişim kurdukları dile getirilmiştir.

36. Her odada yabancıların kullanımına tahsis edilmiş yeterli sayıda dolabın olduğu ve her bir yabancıya mevsime uygun şekilde battaniye ve yatak takımlarının verildiği görülmüştür.

37. Merkezde temizliğin günlük olarak temizlik personelince yapıldığı ifade edilmiş, yabancılar ile gerçekleştirilen görüşmelerde odaların ve ortak alanların temizliğinin Merkez görevlilerince gerçekleştirildiği doğrulanmış ve ziyaret esnasında Merkezin genel olarak temiz olduğu görülmüştür.

38. Merkezde sıcak suyun güneş enerjisi sistemi ile sağlandığı öğrenilmiştir. Sıcak suyun özellikle kış aylarında yeterli gelmediği yabancılar tarafından ifade edilmiştir. İdare tarafından Merkezde 2 tonluk su panelinin bulunduğu, kapasite aşımı söz konusu olduğunda sıcak suyun yetmediği bu sebeple 2 su panelinin daha alınmasının planlandığı ifade edilmiştir.

39. Yabancıların kişisel kıyafetleri katlarda bulunan çamaşır makinelerinde yıkanmaktadır. İdare tarafından güvenlik personeli eşliğinde her hafta düzenli olarak deterjan dağıtımı yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Battaniye vs. gibi eşyalar ise Merkezde bulunan çamaşırhanede temizlik personeli denetiminde yıkanıp kurutulduktan sonra yabancılar teslim edilmektedir. Çamaşırhanede 2 adet küçük, 1 adet büyük kurutma makinesi ile 1 adet büyük yıkama makinesinin olduğu görülmüştür. Yabancılar çamaşırlarının ücretsiz bir şekilde yıkandığını ifade etmiştir.

40. Merkezde ortak kullanım alanlarında ve odalarda ısınmanın klima ile sağlandığı görülmüştür. Yabancılar odalarda bulunan klimaların sık sık bozulduğunu ifade etmiştir. İdare tarafından klimalarda zaman zaman mekanik aksaklıklar yaşandığı, görevli teknik personel tarafından aksaklığın ivedi bir şekilde giderildiği ifade edilmiş, ziyaret esnasında 12 klimanın bozuk olduğu ve tamirinin gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

41. Merkezdeki odalarda doğal ve yapay ışık kaynakları bulunduğu ve havalandırma koşullarının yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

42. Merkezde 1 yumuşak oda bulunmaktadır. Yumuşak odada yapılan incelemede odanın 2021 yılında yapılan UÖM ziyaretinin ardından tadilata alındığı öğrenilmiş fakat sonrasında duvarlarında bulunan sünger levhanın yer yer sökülüş olduğu ve kullanıma bağlı olarak tekrar yıprandığı görülmüştür. Ayrıca odanın duvarın üst kısmında yer alan küçük pencereden yeterince doğal ışık alamadığı, havalandırma için de bu pencerenin açılmadığı görülmüştür.

43. Merkezde ilaçlamanın belediye tarafından tüm bina ve açık alanlar dâhil olacak şekilde periyodik aralıklarla gerçekleştiği İdare tarafından ifade edilmiş, 2024 yılında yapılan ilaçlamaya ilişkin resmi evraklar heyet tarafından kontrol edilmiştir.

C. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri

44. Merkez İdaresi tarafından ülkesine dönmek isteyen yabancıların gönüllü geri dönüş işlemlerine başlanmadan önce yabancıya tercüman eşliğinde bilgilendirme yapıldığı, yabancıнын iradesinin ülkesine dönmek olduğu anlaşıldığı takdirde Merkez yetkilisi bulunmaksızın İl İnsan Hakları Kurulunun görevlendirdiği bir temsilci tarafından mülakat gerçekleştirildiği, yabancıнын ülkesine dönmek istediği yönündeki iradesi net bir şekilde anlaşıldığı takdirde gönüllü geri dönüş sürecinin başlatıldığı ifade edilmiştir. Yabancılarla gerçekleştirilen görüşmelerde kendilerinin gönüllü geri dönüşe zorlandıklarına dair bir beyanları olmamıştır.

45. Merkezde son 1 yıl içerisinde gönüllü geri dönüş formu imzalayarak ülkesine dönen yabancı sayısının 34 olduğu bilgisi paylaşılmıştır.

46. Merkezde son 1 yıl içerisinde 217 yabancı ile insan ticareti mülakatı gerçekleştirildiği bunlardan 6'sının insan ticareti mağduru olarak tespit edildiği öğrenilmiştir.⁵

47. Merkezde her blok ve katta dilek ve şikâyet kutularının bulunduğu görülmüştür. Yabancılar talep ve şikâyetlerini çoğunlukla sözlü olarak İdareye iletebildiklerini, kalem ve kâğıda erişimlerinin sınırlı olduğunu ifade etmişlerdir. Öte yandan Merkez müdürünün sık sık katları gezerek kendilerinin taleplerini dinlediğini belirtmişlerdir. İdare tarafından son 1 yıl içerisinde 3 talep/şikâyet dilekçesi yazıldığı bilgisi paylaşılmıştır.

48. İdare tarafından, “İdari Gözetim Altında Bulunan Yabancıların Disiplin Süreci” ile ilgili cezai işlemler hakkında mevzuat çalışmasının hazırlık aşamasında olması nedeniyle belirli bir disiplin prosedürünün olmadığı, düzen ve disiplini bozan yabancıların yumuşak odaya alınarak düzenin sağlanmaya çalışıldığı ifade edilmiştir.

49. Merkez tarafından yumuşak odanın kullanımına ilişkin olarak, 2021 yılında Kurumumuzca yapılan ziyaret neticesinde verilen tavsiyeye uyularak bir kayıt defteri tutulmaya başlandığı görülmüştür. Bu defterde yer alan bilgilerle kamera görüntüleri karşılaştırılarak görüntüler izlenmiş ve kamera görüntüleri ile kayıtların birbiriyle örtüştüğü görülmüştür. Kayıt defterinde yer almayan bazı tarihlere ilişkin kamera görüntüleri de rastgele bir şekilde izlenmiş ve bir soruna rastlanmamıştır. Son 1 yıl içerisinde toplam 13 yabancıнын genellikle kamu malına

⁵ 17/3/2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik’in 17’nci maddesinin ilgili kısımları: “(5) Kolluk birimlerinin talebi hâlinde Müdürlükte görevli uzman personelden en az biri, insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme yapmak ve görüşme sırasında hazır bulunmak üzere görevlendirilir. (6) Müdürlük tarafından görevlendirilen uzman personel, mağdurun içinde bulunduğu psikolojik durumu göz önünde bulundurarak uygun bir ortamda veya mağdurun bulunduğu yerde Ek-1’de yer alan tutanağa göre mülakat yapar.(...) (8) Müdürlük uzman personeli tarafından, soruşturmanın gizliliğini ihlal etmeyecek şekilde insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme ve kişi ile yapılan mülakat sonrasında, kişinin mağdur olup olmadığı yönünde rapor tanzim edilir.”

zarar verme, kaçmaya teşebbüs, rahatsızlık verici davranışlarda bulunma veya kendine zarar verme davranışları sebebiyle yumuşak odaya alındığı, ortalama 2 saat kadar tutulduğu ve sakinleşince çıkarıldığı kayıt defterindeki bilgilerden anlaşılmış; kayıtların düzenli bir şekilde tutulduğu görülmüştür. Kamera görüntülerinde yapılan incelemede işkence ve kötü muamele yasağına aykırı herhangi bir uygulamaya rastlanmamıştır.

50. İdare tarafından yabancılara ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda kıyafet yardımı yapıldığı, talep karşılama formu ile verilen kıyafetlerin kayıt altına alındığı belirtilmiştir. Görüşme yapılan yabancılar kendilerine kıyafet, ayakkabı, terlik verildiğini; ihtiyaç olması durumunda yenilerinin temin edildiğini ifade etmişlerdir.

51. İdare tarafından, Merkeze kabul işlemleri tamamlandıktan sonra yabancılara kişisel hijyen malzemelerinin verildiği ve periyodik olarak dağıtımlarının yapıldığı ifade edilmiştir. Sağlanan hijyen kitinin içinde sabun, duş jeli, şampuan ve tırnak makası gibi malzemelerin bulunduğu görülmüştür. Saç ve sakal tıraşı için yabancılara tıraş makinesi verildiği, kullanım sonrasında geri alındığı ifade edilmiştir. Merkezde barındırılan yabancılar tarafından da kendilerine kişisel hijyen malzemelerinin verildiği belirtilmiştir.

52. Kendileriyle görüşme gerçekleştirilen yabancılar tarafından genel olarak Merkez İdaresinin ve personelin tutum ve davranışlarından memnun oldukları dile getirilmiştir.

D. Beslenme

53. Merkezde her katta bulunan ortak yaşam alanlarında yemekhane kısmı olduğu, yabancıların yemek için bu alanı kullandığı, yemekhanelerin genel olarak temiz olduğu görülmüştür.

54. Merkezde yemekler hizmet alımı şeklinde temin edildiği; yabancılara sabah, öğle ve akşam yemeği şeklinde olmak üzere günde 3 öğün yemek sunulduğu öğrenilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen bazı yabancılar genellikle aynı yemeklerin çıktığından yakınmışlardır. Ziyaret Heyetinin geçmişe dönük yemek listelerinde yaptığı incelemede, yemek menülerinde çeşitliliğin sağlandığı görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından inceleme sırasında öğle yemeği Merkezde yenilmiş; Heyet tarafından yemeklerin lezzeti, kalitesi ve doyuruculuğunun yeterli olduğu değerlendirilmiştir.

55. Merkezde 2 gıda mühendisinin görev yaptığı, kalori miktarlarının aylık menü ile birlikte kontrol edildiği, menü planlamasının bir önceki aydan yapıldığı, yemek listesinin aybaşında hem yabancılara hem de koordinasyon ekibine bildirildiği ifade edilmiştir.

56. Öğünlerde verilen yemek çeşitlerinden hijyenik koşullara uygun olarak etiketli bir şekilde numuneler alınarak yemekhanede 72 saat boyunca uygun koşullarda saklandığı görülmüştür.

57. Yemeklerin seçimi ve dağıtımında yabancıların sağlık durumunun göz önünde bulundurulduğu fakat özel beslenme ihtiyacına ilişkin farklı bir diyet yemek hizmetinin sağlanamadığı belirtilmiştir.

58. Sabah kahvaltısında 0-8 yaş arası çocuklara, hamile ve emziren annelere süt verildiği belirtilmiştir. Kendileriyle görüşme gerçekleştirilen kadın yabancılar da hamile ve 8 yaş altı çocuk grubu için günlük süt temin edildiğini ifade etmiştir.

59. Merkezde barınmakta olan özgürlüğünden mahrum bırakılanların içme suyu ihtiyacı öğünler ile birlikte kişi başına dağıtılan 1,5 litrelik ambalajlı pet şişe sular ve koridorlarda bulunmakta olan su sebilleri ile sağlandığı öğrenilmiştir. Kendileriyle görüşme gerçekleştirilen yabancılar tarafından, verilen 1,5 litre içme suyunun sıcak havalarda yeterli gelmediği ve arıtma cihazlarının bozuk olduğu bu sebeple kendilerine verilen su miktarının artırılması talepleri Heyete iletilmiştir. Yapılan incelemede arıtma cihazlarının bir kısmının çalışmadığı görülmüştür.

60. Merkez içinde işletmesi Jandarma Genel Komutanlığına ait olan bir kantin bulunduğu görülmüştür. Kantinin hafta içi 08.30-17.30 arası çalıştığı öğrenilmiştir. Kantinde satılan ürünlerin fiyat listesinin kantinin karşısında asılı duran panolarda yer aldığı görülmüştür. Kantinde glütensiz ürünlerin de yer aldığı gıda ürünleri, kişisel hijyen ürünleri ve telefon kartı satıldığı görülmüştür. İdare tarafından haftanın 2 günü meyve satışının gerçekleştirildiği ifade edilmiş, yabancıların odalarında meyve bulunduğu görülmüştür. Satışı gerçekleştirilen ürünlerin fiyatlarının piyasa ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

E. Sağlık ve Psikososyal Servis Hizmetleri

61. Merkez revirinde mesai saatleri içerisinde görev yapan 1 hekim bulunmaktadır. Gece vardiyasında (20.00-08.00) ise 1 hemşire çalışmaktadır.

62. Merkeze en yakın sağlık kuruluşunun 1.7 km uzaklıkta olduğu, hekim veya hemşirenin gerekli gördüğü hallerde veya acil durumlarda ambulans taleplerinin hızlı bir şekilde karşılandığı, aksi durumlarda Merkez aracı ile hastaneye sevkini gerçekleştirildiği İdare tarafından belirtilmiştir.

63. Kurum hekimi ile yapılan görüşmede; yabancıların muayene taleplerinin kendisi tarafından değerlendirildiği, hastane sevki uygun görülen kişilerin hastaneye gönderildiği, uzun

süredir sevk bekleyen hastaların olduğu, hastane sevklerinin önceliklendirilmesinin Merkez psikoloğu tarafından yapıldığı, sevk önceliğinin çoğunlukla kalp, şeker, tansiyon hastalarına; çocuklara ve psikiyatrik vakalara verildiği öğrenilmiştir.

64. Revirde yapılan incelemede Merkeze kabulü gerçekleştirilen yabancıların ilk hekim muayenesinin yapılmadığı, revirde Merkezde barındırılan tüm yabancılara ait sağlık kayıtlarının düzenli bir şekilde tutulmadığı, sağlık özgeçmişi bilgilerinin psikologlar tarafından alındığı fakat yabancının bulaşıcı veya kronik hastalığının olduğuna dair bir beyanı bulunmadığı takdirde uzun süre hekimle görüşmeden geri gönderme merkezinde tutulabildiği anlaşılmıştır.

65. Heyette bulunan hekim tarafından revirde bulunması gereken tıbbi malzemeler incelenmiş ve acil durumlarda kullanılmak üzere elektrokardiyogram (EKG) cihazı ve oksijen tüpünün olmadığı tespit edilmiştir. Merkez hekimi tarafından hastane sevklerini azaltmak amacıyla EKG cihazı talep ettikleri belirtilmiştir. Ayrıca Heyette bulunan hekim tarafından yapılan inceleme sonucunda acil durumlarda kullanılacak bazı ilaçların bulunmadığı tespit edilmiş, Merkez hekimi tarafından eksiklerin sağlık müdürlüğünden tedarik edileceği belirtilmiştir.

66. Yabancılar tarafından dış hastalıklarıyla ilgili sevklerde zaman zaman sorunların yaşandığı ifade edilmiştir. İdare tarafından devlet hastanesinde yaşanan yoğunluk sebebiyle randevu almanın her zaman mümkün olmadığı belirtilmiştir.

67. Merkezde bulaşıcı hastalık olarak yalnızca uyuz vakasının görülebildiği, bulaşın önlenmesi için gerekli tedbirlerin alındığı ve ilaçlama yapıldığı, ziyaret tarihinde Merkezde herhangi bir bulaşıcı hastalığın bulunmadığı öğrenilmiştir. Bununla birlikte Merkezde bulaşıcı hastalıkların önlenmesi bakımından bir sağlık taraması yapılmamaktadır.

68. Merkezde kalan ve aşı dönemindeki bebek ve çocukların aşı takibinin yapılmadığı, eksik aşısı olan çocukların olduğu tespit edilmiştir.

69. Merkezde 2 psikolog görev yapmaktadır. Psikologlar tarafından, yabancıların hassasiyet bildirim formlarının doldurulması, psikiyatri tedavisine gerek duyan kişilerin belirlenmesi, hastane sevklerinin düzenlenmesi ve yabancıların kişisel ve hijyen ihtiyaçlarının karşılanması çalışmaları yürütülmektedir.

70. Merkez psikoloğu ile yapılan görüşmede yabancılar için Merkeze kabulden sonra bir ön değerlendirme yapıldığı, bu değerlendirmede yabancının genel ve psikolojik sağlık durumu ile engellilik durumu ve bulaşıcı hastalığının olup olmadığı gibi hususların öğrenildiği, yapılan görüşme sonucunda Merkezde kalması sağlık sorununa yol açacağı ya da durumunun olumsuz ilerleyeceği kanaati oluşan kişiler hakkında “Hassasiyet Bildirim Formu”

düzenlendiği, formun Göç İdaresi Başkanlığına gönderildiği ve Başkanlığın onayı neticesinde yabancının Merkezden sevkini sağlandığı ifade edilmiştir.

71. Ön değerlendirme neticesinde yabancının ihtiyaç duyduğunun tespit edilmesi durumunda psikososyal görüşmelerin gerçekleştirildiği, bu görüşmeler için ayrı oda bulunmadığı, görüşmeler gerçekleştirilirken odada güvenlik ve psikolog dışında diğer personelin de bulunduğu öğrenilmiştir. Yabancılarla gerçekleştirilen görüşmelerde psikolog ile istedikleri zaman görüşebildikleri ifade edilmiştir.

F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal ve Sportif Faaliyetler ile Dış Dünya ile İletişim

72. Merkezde yabancıların kullanımına açık 22 farklı dilde 948 kitabın yer aldığı bir kütüphane bulunduğu İdare tarafından ifade edilmiştir. Yabancılarla gerçekleştirilen görüşmelerde kitap listelerinin katlarda asılı olduğu, yabancıların istedikleri zaman listede yer alan kitapları temin etmede bir sorun yaşamadıkları ifade edilmiştir. Kadınlara haftada 1 defa erkeklere ise ayda 2 defa kitap dağıtımı yapıldığı öğrenilmiştir.

73. Merkezde ortak yaşam alanlarında televizyonların bulunduğu ancak sadece 3 kanal olduğu görülmüş, yabancıların kanal çeşitliliğinin artırılması yönündeki talepleri İdareye iletilmiştir. İdare tarafından uydu filtrelemesi arızası sebebiyle kanalların azaldığı, çözümü için ödenek talebinde bulunulduğu ifade edilmiştir.

74. İdare tarafından Merkezde bulunan yabancıların günde 2 saat açık havadan yararlanma imkânına sahip olduğu ifade edilmiştir. Kendileriyle görüşme gerçekleştirilen yabancılar tarafından da yaklaşık 2 saat havalandırma faaliyetinden faydalanabildikleri beyan edilmiştir. Yabancıların odalarının kapısı saat 10.00 ile 24.00 arasında açık tutulmaktadır.

75. Yabancılarla gerçekleştirilen görüşmelerde, havalandırma saatlerinde spor salonlarını kullanabildikleri, kendilerine talep etmeleri halinde basketbol, voleybol ve futbol topu verildiği ve turnuvalar düzenlendiği öğrenilmiştir. Nitekim ziyaret esnasında bir grup yabancının maç yaptığı görülmüştür.

76. İdare tarafından Merkezde yabancılara yönelik sosyal faaliyet olarak özel gün kutlamaları ve çeşitli turnuvaların düzenlendiği, talebe göre yapboz, tabu veya satranç gibi çeşitli oyunların oynanmasının sağlandığı, sinema günlerinin ve milli bayramlarda çocuklar için yüz boyama gibi etkinliklerin düzenlendiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte Merkezde usta öğretici bulunmaması sebebiyle kurs faaliyetlerinin gerçekleştirilemediği öğrenilmiştir.

77. Merkezde barınan çocuklar için kadın bloğunun havalandırma kısmında oyun alanı olduğu görülmüştür. Bunun haricinde personel yemekhanesinde çocuklar için bir etkinlik alanı oluşturulduğu fakat etkinlik yaptıracak bir eğitmen bulunmaması sebebiyle bu alanın kullanılmadığı öğrenilmiştir. Merkezde kalan çocuklara yönelik herhangi bir faaliyet yapılamadığı ancak yaş ve psikomotor gelişimlerine göre oyuncak verildiği belirtilmiştir. Ziyaret esnasında Kurban Bayramı'nda dağıtılması planlanan oyuncakların çocuklara dağıtıldığı görülmüştür.

78. Merkezde toplam 17 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. Yabancılar tarafından bu telefonlar vasıtasıyla aileleri ve avukatlarıyla görüşebildikleri ve bu görüşmelerde süre kısıtlaması olmadığı ifade edilmiştir. Görüşme sağlayabilmek için Merkez tarafından zaman zaman ücretsiz telefon kartı verildiği, bunun yanı sıra kantinden de telefon kartlarının temin edilebildiği öğrenilmiştir.

79. Merkezde 2 adet avukat görüşme odası bulunduğu, odalarda dış aramaya açık sabit telefon hattının mevcut olduğu görülmüştür. Ayrıca odalarda yalnızca görüntü kaydı alan kameraların olduğu ve odanın kamera ile izlendiğine dair yazının duvarda asılı olduğu görülmüştür. Avukatların mesai saatleri içerisinde yabancılarla görüşme yapabildiği öğrenilmiştir. İdare tarafından son 1 yıl içerisinde 4543 avukat görüşünün gerçekleştirildiği bilgisi paylaşılmıştır.

80. Avukat görüşme odalarında kullanıma açık sabit telefonla Baro Tercüme Hattı aranarak baro tarafından görevlendirilmiş tercümanlar aracılığıyla yabancı ile görüşme sağlanabilmektedir. Baro tercüme hattının numarasının yabancı kabul bölümünde ve katlarda da yer aldığı görülmüş, yabancıların katlarda bulunan telefonlarla bu hattı arayarak hizmet alabildiği öğrenilmiştir.

81. Ziyaret esnasında adli yardım talebi ile Merkeze gelen avukat ile yapılan görüşmede, yabancıların adli yardım alabildiklerine dair bilgilendirildikleri, maddi imkânsızlıklar nedeni ile kendilerine baro aracılığıyla yabancıların başvurabildikleri, Merkez genelinde hukuki hak kullanımını engelleyen bir durum olmadığı ve Merkez personeliyle iletişim sorunları yaşanmadığı ifade edilmiştir.

82. Merkezdeki yabancıların yakınları ziyarete geldiğinde avukat görüşme odaları kullanılmaktadır. Görüşlerin hafta içi 2 gün gerçekleştirildiği, ziyaretçilerin belgelendirmesi durumunda yabancıların 3. dereceden kan ve 2. dereceden kayın hısımlarına kadar yakınlarıyla görüşebildiği İdare tarafından ifade edilmiştir. Yabancılar yakınları ziyarete geldiği takdirde görüşebildiklerini, görüşme süresinin yaklaşık 30 dakika olduğunu belirtmişlerdir.

83. Merkezde barındırılan ailelerin haftada 2 defa 10 dakika görüştürüldükleri yabancılar tarafından ifade edilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede Merkezin fiziki şartlarının ailelerin bir arada tutulmasına imkân vermediği, fakat görüşme sürelerinin uzatılabileceği ifade edilmiştir.

84. Merkeze son 1 yıl içerisinde 2 defa konsolosluk ve büyükelçilik ziyareti gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

G. Güvenlik

85. Merkezin iç güvenliği özel güvenlik görevlileri ve jandarma personeli tarafından sağlanırken dış güvenliği jandarma personeli tarafından sağlanmaktadır.

86. Merkezde gün içerisinde her vardiya değişimi ve havalandırma saatleri sonrasında toplamda 4 sayım yapıldığı; odaların ayda en az 1 defa arandığı, şüpheli bir durum olduğu takdirde habersiz aramaların yapılabildiği belirtilmiştir.

87. Merkezde toplam 126 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Kamera kayıtlarının değişkenlik göstermekle birlikte yaklaşık 3 ay saklama süresinin olduğu anlaşılmış, ziyaret sonrasında kamera sayısının 172'ye çıkarıldığı ve teknik donanımın kayıt saklama süresi 6 ay olacak şekilde yenilendiği öğrenilmiştir. Kameraların ortak alanlara yerleştirildiği, yabancıların barındırıldığı odalarda ve personelin çalışma odalarında kamera olmadığı görülmüştür. Ancak ziyaret esnasında kadın bölümünde ibadethane olarak planlanan odanın yatakhane olarak kullanıldığı ve burada kamera bulunduğu görülmüş, kamera kayıtları üzerinde yapılan incelemede bu kameranın kayıt aldığı tespit edilmiştir.

88. Merkezde görüntüleme işlemlerinin aksamaması için jeneratör ve kesintisiz güç kaynağı (UPS) cihazları bulunmaktadır.

89. Merkezde yangın alarm sistemi ve standartlara uygun yangın merdiveni ile yönlendirme tabelalarının mevcut olduğu görülmüştür.

90. Merkezde son 5 yıl içerisinde firar veya isyan olaylarının yaşanmadığı bilgisi paylaşılmıştır.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

91. TİHEK’in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli, ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Merkez İdaresince Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış, yabancılarla izole görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemler alınmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede Merkez İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler

92. TİHEK tarafından 3/6/2021 tarihinde Antalya Geri Gönderme Merkezine haberli bir ziyaret düzenlenmiştir. Ziyarete ilişkin gözlem ve tavsiyeler 2022/23 sayılı rapor ile kamuoyuna duyurulmuştur. Kuruma daha önce verilen tavsiyelerin yerine getirilmesine ilişkin tespitler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TAVSİYELER	TAVSİYE VERİLEN KURUM VE YERİNE GETİRİLME	AÇIKLAMA
Merkeze kabul sırasında yabancıların genel bir sağlık kontrolünden geçmediği bilgisi göz önüne alındığında yabancıların Merkeze kabulden sonra mümkün olan en kısa süre içerisinde bir hekim ya da hekime rapor verecek tam donanımlı bir hemşire tarafından kapsamlı bir tıbbi taramadan geçirilmesi,	Merkez İdaresi	Merkeze kabul edilen yabancıların kapsamlı bir ilk sağlık taramasından geçmediği anlaşılmıştır.
	<i>Yerine Getirilmedi</i>	

Merkezlerde barınanların merkez içerisindeki genel yerleşim planlarının yapılması ve düzenlenmesinden merkez müdürlüklerinin sorumlu olduğu göz önüne alındığında, yabancıların odalara yerleştirilmesi ile ilgili kararların, güvenlik görevlilerince değil ilgili idari personel tarafından, yabancıların Merkeze kabulünde hazırlanan ön değerlendirme formları da gözetilerek yapılan gruplandırma neticesinde alınması,	Merkez İdaresi	Yabancıların odalara genellikle uyruklarına göre yerleştirildiği, oda değişikliği taleplerinin, psikososyal serviste çalışan personel ile birlikte Kurum İdaresi tarafından değerlendirildiği anlaşılmıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Merkeze kabulü sağlanan her yabancıya temiz, iyi durumda ve temizliği korumaya yetecek sıklıkta değiştirilen, yeterli büyüklükte ve sayıda yatak takımı ve ayrı bir yatak sağlanması,	Merkez İdaresi	Merkezde her yabancının temiz ve iyi durumda bir yatağının olduğu, kendisine Kurum tarafından yatak takımlarının verildiği ve bunların temizliğinin sağlandığı görülmüştür.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Ziyaret sırasında, Merkezde engelliler için uygun bir oda bulunmaması nedeniyle engelliler açısından erişilebilirliğin sağlanmadığı gözlemlenmiştir. Her ne kadar, Merkezde engelli bireylerin uzun süre tutulmamasına özen gösterildiği ifade edilse de ziyaret sırasında görüldüğü gibi	Merkez İdaresi	Merkezde engelli erişimine uygun bir oda bulunmamaktadır.

Merkezde engelli bireyler bulunabilmektedir. Bu çerçevede, engelli bireylerin Merkezde yaşayabilecekleri sıkıntılar göz önünde bulundurularak Merkezde engelli bireylerin kullanımına uygun bir oda tahsis edilmesi,	<i>Yerine Getirilmedi</i>	
Karantina odalarına, güvenlik ve acil durumlarda hızlı erişilebilirliğin sağlanması için çağrı butonlarının yerleştirilmesi,	Merkez İdaresi	Merkezde yabancıların barındırıldığı odalarda acil çağrı butonu bulunmamaktadır.
	<i>Yerine Getirilmedi</i>	
Görüşme gerçekleştirilen birçok yabancıların Merkez çalışanları ile istedikleri zaman iletişim kuramadıklarını, özellikle Müdür ile görüşmenin çok zor olduğunu ifade ettikleri göz önüne alındığında şikâyet prosedürleri konusunda Merkezde tutulanlar için hem dâhili hem de harici yolların açık tutulması ve uygun bir şikâyet merciine gizli erişim haklarının olması,	Merkez İdaresi	Merkezde bulunan yabancıların Merkez Müdürüyle istedikleri zaman görüşebildikleri ve şikâyet mercilerine erişim olanaklarının açık olduğu anlaşılmıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Yabancılar psikolojik destek ve psikiyatrik bakıma yeterli erişim imkânı sağlanması, kendine zarar verme ve intihar eylemlerini engellemek üzere prosedürler geliştirilerek uygulamaya konulması ve personele bu konuda eğitim verilmesi,	Merkez İdaresi	Merkezde psikolojik destek ve psikiyatrik bakıma yeterli erişim imkânının sağlandığı görülmüştür.
	<i>Yerine Getirildi</i>	

Kişilerin nedenini bilmedikleri bir durumdan dışarıya tamamen kapalı ve yakınlarına çok uzakta bir yerleşkede olmalarından dolayı ruhsal çöküntülerin yaşanabileceği göz önünde bulundurularak; yabancılara Merkeze ilk gelişlerinden itibaren tutulma sebepleri, tahmini kalış süreleri, hakları ve yükümlülükleri konusunda hem yazılı hem sözlü bir biçimde anlayabilecekleri bir dilde sistematik ve programa bağlı olarak bilgilendirme yapılması ve bu amaçla farklı dillerde yazılı ve görsel materyaller hazırlanması,	Merkez İdaresi	Yabancıların Merkeze geldiklerinde tutulma sebeplerine, tahmini kalış sürelerine, hak ve yükümlülüklerine ilişkin bilgilendirmelerinin yazılı ve sözlü bir şekilde yapıldığı anlaşılmıştır.
	Yerine Getirildi	
Yumuşak odanın taban ve tavan alanı dâhil olmak üzere her yerinin özel dolgu malzemesi ile kaplanması, kaplamada beyaz, mavi gibi rahatlatıcı etkisi bulunan açık renklerin tercih edilmesi, odanın 24 saat kamera ile izlenmesi, odanın kullanımına ilişkin tedbire karar veren ilgili yöneticinin ismi, tedbirin başlangıç ve bitiş saati, sağlık personeli tarafından yapılan kontrollerin saatinin yer aldığı özel bir kayıt sisteminin tutulması,	Merkez İdaresi	Yumuşak odanın tamamen beyaz bir dolgu malzemesiyle kaplanmış olduğu, odanın 24 saat kamera ile izlendiği ve odanın kullanımına ilişkin bir kayıt defterinin tutulduğu görülmüştür.
	Yerine Getirildi	
Yabancı tarafından bedeli karşılanamayan acil ve temel sağlık hizmetlerinin Merkez bütçesinden karşılanması,	Merkez İdaresi	Yabancıların acil ve temel sağlık hizmetlerini ücretsiz bir şekilde erişebildikleri anlaşılmıştır.
	Yerine Getirildi	

Merkez kütüphanesindeki kitapların çocuk ve yetişkinlere hitap edecek şekilde farklı dil ve türlerde sayı ve çeşitliliğinin arttırılması ve özgürlüğünden mahrum bırakılanların kullanımına açılması,	Merkez İdaresi	Kütüphanede bulunan kitapların sayı ve çeşitliliğinde artış olmamakla birlikte
	<i>Kısmen</i>	kütüphanenin yabancıların kullanımına açık olduğu anlaşılmıştır.
Covid-19 tanısı konulan, temaslı olan veya Merkeze dışarıdan gelen ve karantina odalarında tutulan yabancıların imkânlar dâhilinde günlük en az 1 saat açık havaya erişimlerinin sağlanması ve yine imkânlar dâhilinde karantina odalarında vakitlerini geçirebilmek adına kendilerine TV sağlanması,	Merkez İdaresi	Belirli bir karantina odası bulunmamakla birlikte bulaşıcı hastalığı olduğu tespit edilen yabancıların izole edilerek bir odaya alındığı, kendisi için ayrı havalandırma saatlerinin ayarlandığı öğrenilmiştir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Bozuk olan ankesörlü telefonların tamir ettirilmesi ve telefonların Kazakistan ve Kırgızistan'ı aramaması nedeniyle aileleri ile görüşemeyen kişiler için alternatif çözüm yolları dâhilinde aileleri ile iletişime geçme imkânından eşit şekilde faydalanmalarının sağlanması,	Merkez İdaresi	Bozuk olan ankesörlü telefon ve ailesiyle iletişime geçemeyen yabancı bulunmamaktadır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Adli yardım hizmetleri kapsamında kendisinden ücret talep edilen yabancıların şikâyetlerini Antalya Barosuna iletmeleri sürecinde yardımcı olunması,	Merkez İdaresi	Yabancılar adli yardım hizmetlerine ilişkin şikâyetlerini Baro Tercüme Hattı'nı da kullanarak doğrudan iletebilmektedir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	

Merkezin daha önceden barolar, sivil toplum kuruluşları ve diğer hak arama mekanizmaları tarafından ziyaret edilmediği bilgisi edinildiğinden Antalya Barosu, sivil toplum kuruluşları ve il ve ilçe insan hakları kurulları dâhil hak arama mekanizmaları ile işbirliği ve diyalogun geliştirilmesi ve bu sayede dış paydaşlar tarafından ziyaret sıklığının artırılması,	Merkez İdaresi	Merkeze son 1 yıl içerisinde 2 defa konsolosluk ve büyükelçilik ziyareti gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Geri gönderme merkezlerinde görev yapmakta olan uzman ve uzman yardımcıları ile meslek elemanları başta olmak üzere bütün personele yönelik olarak hazırlanan eğitim müfredatına İstanbul Protokolü’nü içerir şekilde işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgeleme eğitiminin dâhil edilmesi,	Göç İdaresi Başkanlığı	Personele verilen eğitimler içerisinde işkence ve kötü muamelenin belgelendirilmesine dair bir eğitimin yer almadığı anlaşılmıştır.
	<i>Yerine Getirilmedi</i>	
Yabancıların temel giyim ihtiyacına yönelik yeni bir alım için Merkez Müdürlüğünce sunulan talebin değerlendirilmesi,	Göç İdaresi Başkanlığı	Sorunun çözüldüğü anlaşılmıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Merkezde yabancılar için kabul edilmiş bir disiplin mevzuatı ya da prosedürünün bulunmamasının kontrolsüz bir disiplin sistemi geliştirme riski taşıdığı dikkate alınarak; yabancıların işledikleri iddia	Göç İdaresi Başkanlığı	“İdari Gözetim Altında Bulunan Yabancıların Disiplin Süreci” ile ilgili cezai işlemler hakkında mevzuat çalışmasının

edilen ihlal konusunu öğrenme ve empoze edilen tüm yaptırımlara karşı bağımsız bir merciye müracaat etme haklarının olması adına bir disiplin prosedürü geliştirilmesi,	<i>Yerine Getirilmedi</i>	hazırlık aşamasında olduğu bilgisi paylaşılmıştır.
Adli yardıma erişim süreçlerinin kolaylaştırılması bağlamında barolarla işbirliği içinde, yabancılar ve Merkez personeline yönelik adli yardım kapsamında avukatlık hizmeti ve idari gözetim kararına itiraz süreci ile uluslararası koruma başvuru prosedürü hususlarında bilgilendirici seminerler verilmesi ve adli yardıma başvuru prosedürüne ilişkin yabancıların anlayabileceği çeşitli dillerde kitapçıklar hazırlanması ve Merkez bünyelerinde dağıtımının sağlanması,	Göç İdaresi Başkanlığı	Adli yardım, avukatlık hizmetleri, idari gözetim kararına itiraz ve uluslararası koruma başvuru prosedürleri hakkında yabancıları bilgilendirmek adına çeşitli dillerde kitapçıkların hazırlandığı ve dağıtımlarının sağlandığı anlaşılmıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
6701 sayılı Kanun, “Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin bulundukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu” ve	Antalya Valiliği	Ziyaret Heyeti Merkeze girişte her hangi bir zorlukla karşılaşmamış ve Merkez İdaresi tarafından her türlü kolaylık sağlanmıştır.

“kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişilerin Kurumun ziyaretlerini kolaylaştırmak ve taleplerini gecikmeksizin yerine getirmek zorunda olduklarını” düzenlemiştir. Antalya Geri Gönderme Merkezine gerçekleştirilen ziyaretin haberli bir ziyaret olmasına rağmen heyet üyelerinin, Merkezde yetkililerin olmaması gerekçesiyle, yaklaşık 1,5 saat kadar bekletilmesi ve Merkeze ilişkin genel bilgilerin idari bir görevi bulunmayan personelden edinilmek durumunda kalınması göz önüne alındığında; bundan sonra yapılacak haberli ziyaretlerde Merkez yetkililerinin hazır bulundurulmasına özen gösterilmesi ve ziyaret esnasında idari boşluğa neden olan kişilerin uyarılması,	Yerine Getirildi	
Kolluk personeline yönelik, yabancıları yakalama ve geri gönderme merkezine teslim etme süreçlerinde yabancılara yönelik yeterli bilgilendirme yapılması yönünde eğitim verilmesi,	Antalya Emniyet Müdürlüğü Yerine Getirildi	Bu yönde bir sorun tespit edilmemiştir.

Merkezde tutulan yabancıların adli yardım sistemi üzerinden Barodan atanan avukatların yabancılara mevcut durumları ile ilgili yeterli bilgi vermedikleri ve adli süreçlerinin takibi için kendilerinden ciddi bir avukatlık ücreti talep ettiklerine yönelik şikâyetler ile ilgililerin bu hususlara ilişkin herhangi bir başvurularının olmadığı ve nereye başvuracaklarını dahi bilmedikleri bilgisi edinilmiştir. Bu kapsamda, Antalya Barosuna bağlı avukatların Merkezde kalan müvekkillerine ve Merkez İdaresine tutulanların süreçleri hakkında bilgi vermeleri ve adli yardım kapsamında verilen avukatlık hizmetlerinden etkin bir şekilde yararlanma noktasındaki sorunların giderilmesi,	Antalya Barosu	Merkezde bulunan yabancıların avukatlarına erişim açısından bir sorun yaşamadığı, Merkezde tutulma süreçleri hakkında bilgilendirildikleri anlaşılmıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Avukatlara, adli yardım kapsamında avukatlık hizmeti ve idari gözetim kararına itiraz süreci ve uluslararası koruma başvuru prosedürü hususlarında bilgilendirici seminerler verilmesi ile adli yardıma erişim süreçlerinin kolaylaştırılması,	Antalya Barosu	Baronun avukatlara adli yardım hizmeti hakkında eğitimler düzenlediği anlaşılmıştır.⁶
	<i>Yerine Getirildi</i>	

⁶ <https://www.antalyabarosu.org.tr/Detay/adli-yardim-egitim-semineri-hakkinda-bilgilendirme-126629>, (E.T.: 10/2/2025)

İşbirliği ve diyalogun artırılması amacıyla Antalya Barosunun Antalya Geri Gönderme Merkezine ziyaretler düzenlemesi,	Antalya Barosu	Antalya Barosu tarafından Merkeze ziyaret düzenlenmediği öğrenilmiştir.
	Yerine Getirilmedi	

C. Tavsiyeler

1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

93. Merkeze kabul sırasında yabancıların genel bir sağlık kontrolünden geçmediği bilgisi göz önüne alındığında yabancıların Merkeze kabulden sonra mümkün olan en kısa süre içerisinde bir hekim ya da hekime rapor verecek tam donanımlı bir hemşire tarafından kapsamlı bir tıbbi taramadan geçirilmesi **tekiden**⁷,

94. Ziyaret sırasında, Merkezde engelliler için uygun bir oda bulunmaması nedeniyle engelliler açısından erişilebilirliğin sağlanmadığı gözlemlenmiştir. Bu çerçevede, engelli bireylerin Merkezde yaşayabilecekleri sıkıntılar göz önünde bulundurularak Merkezde engelli bireylerin kullanımına uygun bir oda tahsis edilmesi **tekiden**⁸,

95. YTS şüphelilerinin imkânlar ölçüsünde diğer yabancılardan ayrı odalarda tutulması⁹,

96. Yabancıların kaldığı odalarda bulunan tuvalet ve banyolarda gerekli tadilat işlemlerinin gerçekleştirilmesi,

97. Kırılmayacak mahiyette olan bir malzemeden ayna temin edilerek yabancıların erişim sağlayabilecekleri yerlere yerleştirilmesi,

⁷ CPT'ye göre, merkeze kabulü sağlanan yabancıların tamamına tıbbi tarama yapılması, özellikle kendine zarar verme riski taşıyanların tespit edilmesi, bulaşıcı hastalıkların taranması ve yaralanmaların vaktinde kaydedilmesi hem özgürlüğünden mahrum bırakılanların hem de personelin yararınadır. CPT faaliyetlerine ilişkin 19. Genel Rapor paragraf 82; Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) 2015 İsveç Ziyareti Raporu, para. 37.

⁸ Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin "Tanımlar" kenar başlıklı 2'nci maddesi ile 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" kenar başlıklı 2'nci maddesinin (i) bendinde "makul düzenleme" kavramı yer almaktadır. Ayrıca, Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşletirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik'in "Merkezlerde verilecek hizmetler" başlıklı 14'üncü maddesinde, "(d) Özel ihtiyaç sahiplerine uygun alanların tahsis edilmesi", merkezlerde verilecek hizmetler arasında sayılmıştır.

⁹ Geri Gönderme Merkezleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönergenin Yabancı Terörist Savaşçılar ve Riskli Gruplarla İlgili Hususlar ile ilgili olarak "Alınacak Tedbirler" başlıklı 67'nci maddesinin birinci fıkrası gereğince; Yabancı terörist savaşçı ve riskli gruplar kapsamında değerlendirilen yabancıların mümkün olması durumunda özel odalarda barındırılmaları, mümkün değil ise merkez imkânları elverdiği ölçüde daha az kapasiteli odalarda barındırılmalarının sağlanması gerekmektedir.

98. Yabancıların tutulduğu odalarda sökülmiş olan prizlerin yeniden takılarak güvenlik riski oluşturmasının önün geçilmesi,

99. Yabancıların sigaralarını yakabilmeleri için, talep ettikleri takdirde, katlarda bulunan personel tarafından kendilerine çakmak verilmesi,

100. Sıcak suya erişim probleminin çözülebilmesi için planlanan sistemin alım sürecinin hızlandırılması,

101. Yumuşak odanın yeniden tadilata sokularak yenilenmesi ve havalandırmasının sağlanması,

102. Merkezde çalışmayan veya kırılmış olan arıtma cihazlarının tamirinin gerçekleştirilmesi,

103. Dilek ve şikâyet kutularını kullanabilmeleri için yabancılara kalem ve kâğıt temin edilmesi,

104. Hastane sevk süreçlerinin hızlandırılması,

105. Merkeze gelen yabancılar hakkında sağlık kayıtlarının düzenli bir şekilde tutulması¹⁰,

106. Revirde bulunması gereken EKG cihazı ve oksijen tüpü gibi eksikliklerin giderilmesi,

107. Acil durumlarda kullanılması gereken ilaçların temininin sağlanması

108. Merkezdeki bebek ve çocukların aşı takibinin titizlikle yürütülmesi^{11 12},

109. Psikolog görüşmeleri için mahremiyetin sağlanacağı bir oda tahsis edilmesi,

110. Televizyon kanal sayısının artırılması,

111. Çocuklar için oluşturulmuş etkinlik odasının aktif bir şekilde kullanılmaya başlanması,

112. Aile birliğinin korunması adına Merkezde barındırılan aile bireylerinin daha sık veya daha uzun süreler görüştürülmeye çalışılması,

¹⁰ AİÖK Standartları [CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010] s. 55, para. 31: “İdari gözetim altında bulunanlar için tüm gözetim tesislerinde tıbbi bakıma erişim sağlamalıdır. İdari gözetim altında bulunanların fiziksel ve psikolojik durumlarına özel dikkat gösterilmelidir.”

¹¹ CPT, 2017 Türkiye Ziyareti Raporu, CPT/Inf(2020)22, para. 67: “CPT ayrıca, ziyaret edilen geri gönderme merkezlerinde, tarama, aşılama ve yeterli tıbbi ve psikososyal bakım açısından çocukların özel sağlık ihtiyaçlarına çoğu zaman dikkat edilmediği gerçeğinden de endişe duymaktadır. Komite ayrıca, geri gönderme merkezlerinde çocukların bulunmasının, çocuklarda yaygın olarak görülen bulaşıcı hastalıkların (kızamık, suçiçeği, uyuz ve konjonktivit gibi) bulaşma riskini artırdığını hatırlatmak ister.”

¹² 9/8/2023 tarihli Sağlık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Kadro Standartları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönerge Ek II, A-2(ç) uyarınca “Toplu iskân, göç ve mülteci kabulü gibi durumlarda verilmesi gereken sağlık hizmetlerini ilgili birimler ile diğer resmi ve özel kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde planlamak, faaliyet ilkelerini tespit ederek koordinasyon içerisinde yürütülmesini sağlamak” İl Sağlık Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren Göç Sağlığı Birimi’nin görevleri arasındadır.

113. Kadınların barındırıldığı bölümde yatakhane olarak kullanılan ibadethane odasında bulunan kameraların çıkarılması veya kameraların kayıt almamasının sağlanması

hususları tavsiye edilmektedir.

2. Antalya Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye

114. Merkezde sosyal etkinlik düzenlenebilmesi için Merkez İdaresi ile ortak çalışmalar yapılması¹³,

115. Merkeze usta öğreticinin görevlendirilmesi

hususları tavsiye edilmektedir.

3. Antalya Barosuna Yönelik Tavsiye

116. İşbirliği ve diyalogun artırılması amacıyla Antalya Barosunun Antalya Geri Gönderme Merkezine ziyaretler düzenlemesi **tekiden**

hususları tavsiye edilmektedir.

4. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiye

117. Geri gönderme merkezlerinde görev yapmakta olan uzman ve uzman yardımcıları ile meslek elemanları başta olmak üzere bütün personele yönelik olarak hazırlanan eğitim müfredatına işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgeleme eğitiminin dâhil edilmesi **tekiden**¹⁴,

¹³ CPT, 30. Genel Rapor, [CPT/Inf(2021)5] para 76: “Amaca yönelik faaliyetlerden (iş, eğitim, spor, eğitim vb.) oluşan tatmin edici bir program, tutulanların esenliği için çok önemlidir.”

¹⁴ CPT, 19’uncu Genel Rapor, CPT/Inf (2009) 27, para. 77: “CPT, yasa dışı göçmen merkezlerinde çalışan personelin özellikle ağır bir göreve sahip olduğunu yinelemek ister. Sonuçta, bu kişiler dikkatle seçilmeli ve uygun eğitimi almalıdır.”

118. “İdari Gözetim Altında Bulunan Yabancıların Disiplin Süreci” ile ilgili cezai işlemler hakkında mevzuat çalışmasının hızlandırılarak mevzuat boşluğu nedeniyle yaşanabilecek olumsuzlukların önüne geçilmesi **tekiden**¹⁵,

119. Merkezde kapasite üzerinde yabancı bulunduğundan, kalabalıklaşma sorununu gidermeye yönelik girişimlerde bulunulması¹⁶,

120. Diş hastalıkları hususunda sevklerin kolaylaştırılması adına Sağlık Bakanlığı ile ortak çalışmaların yapılması

hususları tavsiye edilmektedir.

¹⁵ CPT, 19’uncu Genel Rapor, CPT/Inf (2009) 27, para. 88: “Özgürlüğü kısıtlayıcı tüm merkezlerde açık ve net bir iç yönetmeliğin olması, gerek yasa dışı göçmenler gerekse personel için yararlıdır. Bu kuralların farklı dillerde hazırlanıp mevcut hale getirilmesi önemlidir. İç yönetmelik, yapısı gereği öncelikle bilgi verici olmalı ve tutukevindeki günlük yaşamla ilgili mesele, hak ve görevleri en geniş yelpazede ele almalıdır. İç yönetmelik ayrıca disiplin prosedürlerini içermeli ve tutuklulara işledikleri iddia edilen ihlal konusunu öğrenme ve empoze edilen tüm yaptırımlara karşı bağımsız bir merciye müracaat etme hakkı sağlamalıdır. Bu tür bir yönetmeliğin bulunmadığı yerde gayriresmi (ve kontrolsüz) bir disiplin sisteminin gelişmesi riski vardır.”

¹⁶ CPT, 2014 Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti Ziyareti Raporu, CPT/Inf (2016) 8, para.113: “...bu tür merkezlerin yeterli şekilde döşenmiş, temiz ve iyi durumda olan ve ilgili kişiler için yeterli yaşam alanı sunan konaklama yerleri sağlaması gerekir.”

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Tunis/Estonya B. No: 429/12, 19/12/2013, para. 44: “Dört metrekairelik yaşam alanının sağlanması, çoklu kullanılan barınma yerlerine ilişkin kabul edilebilir asgari standart olmasına rağmen, Mahkeme bir başvuranın üç metrekaireden küçük bir zemin alanına sahip olması halinde, aşırı kalabalıklaşmanın Sözleşme’nin 3’üncü maddesine ilişkin ihlâl kararı verilmesini tek başına haklı kılacak derecede ciddi olduğunun değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir.”